

Lý thuyết và bài tập Ngữ văn 10

Các hình thức kết cấu của văn bản thuyết minh

A. KIẾN THỨC CẦN NHỚ

1. Xét ngữ liệu: Bưởi Phúc Trạch (SGK Ngữ văn 10, tập 1. Tr.167)

- Đối tượng thuyết minh: bưởi Phúc Trạch - Một loại trái cây nổi tiếng.
- Mục đích thuyết minh: Giúp người đọc (người nghe) nhận biết được đặc điểm và giá trị của bưởi Phúc Trạch.
 - Nội dung thuyết minh:
 - + Các loại bưởi nổi tiếng của Việt Nam.
 - + Đặc điểm của bưởi Phúc Trạch: hình dáng quả, đặc điểm vỏ, cùi bưởi; vẻ ngon lành, hấp dẫn của múi bưởi, tép bưởi.
 - + Giá trị và sự bổ dưỡng của bưởi.
 - + Danh tiếng của bưởi Phúc Trạch.
 - Cách sắp xếp các ý:
 - + Quan hệ không gian: từ ngoài vào trong.
 - + Quan hệ logic: các phương diện khác nhau của quả bưởi (hình dáng, vỏ, múi tép, màu sắc, hương vị, cảm giác).
 - + Quan hệ nhân - quả: giá trị → danh tiếng của bưởi Phúc Trạch.
- ⇒ Quan hệ hỗn hợp.
- Cơ sở sắp xếp: Do mục đích thuyết minh

2. Các hình thức kết cấu:

- Theo trình tự thời gian.
- Theo trình tự không gian.
- Theo trình tự logic.
- Theo trình tự hỗn hợp.

B. LUYỆN TẬP CÙNG CỘ

1. Nếu cần thuyết minh về bài Tổ lòng của Phạm Ngũ Lão, em sẽ chọn hình thức thuyết minh nào?

Trả lời:

- Hình thức kết cấu: hỗn hợp.
- Nội dung thuyết minh:
 - + Giới thiệu về tác giả Phạm Ngũ Lão- một người văn võ toàn tài, một vị tướng giỏi, trước là môn khách sau là con rể của Trần Quốc Tuấn.
 - + Giới thiệu về nội dung bài thơ:

Hai câu đầu: Vẻ đẹp, sức mạnh của con người và quân đội nhà Trần đồng thời là bức chân dung tự họa của dũng tướng Phạm Ngũ Lão.

Hai câu sau: Chí làm trai và tâm tình của tác giả

2. Nếu phải thuyết minh về di tích Côn Sơn, em sẽ chọn giới thiệu những nội dung nào?

Trả lời:

Nội dung thuyết minh cơ bản về di tích Côn Sơn:

- Nguồn gốc
- Đường đến, địa điểm.
- Khung cảnh thiên nhiên sơn thủy hữu tình.
- Cụm di tích văn hóa: chùa Hun và đền thờ Nguyễn Trãi.- Vài nét về thời gian ở ẩn của Nguyễn Trãi ở Côn Sơn.
- Các lễ hội và hoạt động tham quan du lịch ở Côn Sơn hàng năm...